

SCI-CONF.COM.UA

**GLOBAL SCIENCE:
PROSPECTS AND INNOVATIONS**

**PROCEEDINGS OF IX INTERNATIONAL
SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE
APRIL 25-27, 2024**

**LIVERPOOL
2024**

GLOBAL SCIENCE: PROSPECTS AND INNOVATIONS

Proceedings of IX International Scientific and Practical Conference

Liverpool, United Kingdom

25-27 April 2024

Liverpool, United Kingdom

2024

UDC 001.1

The 9th International scientific and practical conference “Global science: prospects and innovations” (April 25-27, 2024) Cognum Publishing House, Liverpool, United Kingdom. 2024. 521 p.

ISBN 978-92-9472-196-9

The recommended citation for this publication is:

Ivanov I. Analysis of the phaunistic composition of Ukraine // Global science: prospects and innovations. Proceedings of the 9th International scientific and practical conference. Cognum Publishing House. Liverpool, United Kingdom. 2024. Pp. 21-27. URL: <https://sci-conf.com.ua/ix-mizhnarodna-naukovo-praktichna-konferentsiya-global-science-prospects-and-innovations-25-27-04-2024-liverpul-velikobritaniya-arhiv/>.

Editor

Komarytskyy M.L.

Ph.D. in Economics, Associate Professor

Collection of scientific articles published is the scientific and practical publication, which contains scientific articles of students, graduate students, Candidates and Doctors of Sciences, research workers and practitioners from Europe, Ukraine and from neighbouring countries and beyond. The articles contain the study, reflecting the processes and changes in the structure of modern science. The collection of scientific articles is for students, postgraduate students, doctoral candidates, teachers, researchers, practitioners and people interested in the trends of modern science development.

e-mail: liverpool@sci-conf.com.ua

homepage: <https://sci-conf.com.ua>

©2024 Scientific Publishing Center “Sci-conf.com.ua” ®

©2024 Cognum Publishing House ®

©2024 Authors of the articles

HISTORICAL SCIENCES

УДК 94(437)

ОСОБЛИВОСТІ СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНОГО ЖИТТЯ ЧЕХІЇ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

Власюк Ігор Миколайович,

к. і. н., доцент

Житомирський державний університет
імені Івана Франка, м. Житомир, Україна

Анотація: проаналізовано досвід суспільно-політичних змін у Чеській Республіці в 90-х рр. XX – XXI ст., вплив різних чинників на розвиток чеського суспільства.

Ключові слова: Чехія; президент; парламент; суспільно-політичні трансформації.

Сучасна Чехія сформувалася під впливом подій, починаючи з Оксамитової революції 1989 р., поділу Чехословаччини 1992 р. і закінчуючи політичними подіями сьогодення. Досвід її суспільно-політичних трансформацій протягом останніх тридцяти років є цінним не лише для цієї держави, але і для демократичних перетворень в Україні.

Українська історіографія проблеми дослідження представлена науковими працями І. Вовканича [1]; Т. Федорчак [5]; Р. Корсака [2]; Н. Марадик [3] та ін.

Необхідно зазначити, що демократичні традиції не були повністю витіснені у Чехословаччині при комуністичному режимі. Незважаючи на формування нової системи, тоталітарні тенденції, громадяни країни прагнули демократичних змін. Невипадково Празька весна 1968 року, як спроба створити соціалізм з людським обличчям, була ініційована самою комуністичною

владою, серед якої знайшлися і реформатори на чолі з А. Дубчеком. Суспільно-політична свідомість Чехословаччини формувалася під впливом ідей Томаша Масарика, першого президента країни у 1918-1935 рр. Саме вони заклали ті важливі демократичні традиції, що продовжували жити у свідомості громадян і після Другої світової війни.

Незважаючи на великий вплив СРСР на формування та підтримку політичного режиму в Чехословаччині другої половини 1940-х – 1980-х рр., суспільство переконувалося у необхідності змін.

Поступово свою роль у підготовці демократичних змін відіграв опозиційний владі рух «Хартія-77». Отже, процес повернення до демократичних засад розвитку чехословацького суспільства був тривалим і суперечливим.

Політичний спектр чеського суспільства став формуватися ще на початку 90-х рр. ХХ ст., під впливом подій, що вели до розпаду Чехословацької федерації (центральний уряд на чолі з Вацлавом Клаусом).

В. Вовканич виділяє у політичній трансформації Чехії 1990-х рр. два періоди: 1993-1997 рр. – процес формування громадянського суспільства, обмеження ролі держави у соціально-економічних та політичних трансформаціях; 1998-2002 рр. – спроби лівих політичних сил посилити регулятивний вплив держави на суспільство [1, с. 202].

Важливу роль у демократичних перетвореннях відіграв перший президент Чехії Вацлав Гавел. Політик, який формувався свого часу як опозиціонер правлячій владі, на нашу думку, закономірно очолив країну після падіння комуністичного режиму.

Усі суспільно-політичні трансформації в Чехії тісно пов'язані з розбудовою нової незалежної держави, починаючи з 1993 р. Саме цього року за результатами парламентських виборів перемогу здобули дві конкуруючі у подальшому партії: Громадянська демократична партія (очолювана В. Клаусом), Чеська соціал-демократична партія (лідер – М. Земан) [1, с. 199].

Важливою особливістю політичного життя стало досягнення компромісу

між цими партіями у 2000 р. («Патент взаємної підтримки»). Досвід цей став важливим і для України [4, с. 48].

На початку 2000-х рр. поступово зменшувався відсоток політичних партій, які інформували громадськість про свою діяльність, публікували свої звіти [2, р. 18-19].

Розвиток парламентаризму став закономірним та історично традиційним політичним явищем для Чеської Республіки [3].

Важливим чинником впливу на суспільно-політичні зміни був перехідний період до ринкової економіки. Чехія мала перспективу швидкої консолідації демократії, враховуючи її ВВП на душу населення на початку трансформаційного періоду [4, с. 140].

Отже, суспільно-політичні зміни у Чехії на сучасному етапі були складним процесом формування та боротьби за владу спочатку двох основних політичних партій, в умовах перехідного періоду та розбудови незалежної держави. Особливостями цих процесів була їхня історична традиційність.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Вовканич І. Постсоціалістична трансформація в Чеській Республіці: специфіка і етапи. *Carpatica-Karpatika* / відпов. ред.: М. М. Вегеш, М. П. Зан. Ужгород : Вид-во УжНУ, 2003. Вип. 21 : Політологічні студії: історія, теорія, практика. С. 198-210.

2. Корсак Р. В. Реформування чеського суспільства: досвід євроінтеграції для України. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка* / Редактори-упорядники: В. Ільницький, А. Душний, І. Зимомря. Дрогобич : Посвіт, 2015. Вип. 13. С. 46-52.

3. Марадик Н. В. Становлення і розвиток парламентаризму в Чеській республіці. *Сучасна українська політика. Політики і політологи про неї*. Київ, 2010. Вип. 19. С. 456-474.

4. Федорчак Т. Політична трансформація Чехії: особливий випадок серед постсоціалістичних країн. *Історико-політичні проблеми сучасного світу*. 2010. Т. 21-22. С. 138-142. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ippss_2010_21-22_28 (дата звернення: 20.04.2024)

5. Pavlík M., Godarová J. Economy and Transparency of Czech Political Parties. *Singapore: International Conference on Economics, Social Sciences and Languagesm 2014*. P. 16-20.